

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Factsheet Versterking publieke verantwoording

Stand van zaken

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor diverse medebewindstaken. Rijk, provincies en gemeenten zijn gelijkwaardig en hebben ieder een democratisch gelegitimeerd bestuur. Dat betekent dat gemeenten zelf verantwoordelijk zijn voor hun taakuitvoering en dat er meer vertrouwd moet worden op horizontale vormen van controle door (en verantwoording aan) de volksvertegenwoordiging over de taakuitvoering. De specifieke toezichtarrangements doen afbreuk aan de vrijheid van handelen die hoort bij decentralisatie. Het rijk moet primair aan de voorkant sturen door duidelijke kaders te stellen.

Rijk, provincies en gemeenten hebben afgesproken het onderlinge toezicht op de taakuitvoering drastisch te verminderen en zo toezichtlast en bestuurlijke drukte terug te dringen. De horizontale verantwoording op de wettelijke taakuitvoering moet deel uit gaan maken van de reguliere planning en controlecyclus van de gemeente.

Ontwikkelingen

Bij de Raad van State ligt een wetsvoorstel waarmee uit ongeveer 90 wetten specifieke toezichtbepalingen worden verwijderd (denk bijvoorbeeld aan aanwijzings-

bevoegdheden voor de minister). Uitgangspunt is dat de Gemeentewet volstaat om in te grijpen als het lokaal onverhoopt misgaat. Zo kan een gemeentelijk besluit op grond van de Gemeentewet geschorst of vernietigd worden, of kan er in de plaats getreden worden bij taakverwaarlozing door de gemeente.

Om tegemoet te komen aan het geschonken vertrouwen legt de gemeente verantwoording af over haar uitvoering. De VNG ontwikkelt hiertoe samen met gemeenten, de toezichthouder en de wetgever een instrument waarlangs de gemeente publiekelijk verantwoording kan afleggen.

Inzet gemeenten

Gemeenten moeten zelf 'de broek ophouden' als het gaat om de verantwoording over hun prestaties. Sinds het dualisme is ingevoerd, heeft vooral de gemeenteraad de taak om het reilen en zeilen in de gemeente te controleren en de prestaties te beoordelen.

De wijze waarop gemeenten de medebewindstaken uitvoeren, dient vastgelegd te zijn in kaders. De kaders worden in programma's en begrotingen gespecificeerd

en vastgesteld. Het college draagt verantwoordelijkheid voor de uitvoering van deze programma's en begrotingen en legt daarover verantwoording af. Artikel 169 van de Gemeentewet verplicht het college om de raad van informatie te voorzien. Daarnaast kan de gemeenteraad aan de hand van de Gemeentewet (artikelen 155, 212, 213 en 213a) informatie opvragen en onderzoek doen naar de uitvoering van het college.

Om de wettelijke taakuitvoering door gemeenten te kunnen beoordelen is informatie nodig. Daarom maakt de VNG in overleg met gemeenten, rijk en provincies een overzicht van de taken die feitelijk bij wet aan gemeenten zijn opgedragen. Om zicht te krijgen op de uitvoering van deze taken wordt per wet een vragenlijst ontwikkeld. De ingevulde vragenlijst levert de informatie waarlangs de gemeente verantwoording kan afleggen in de raad om dit vervolgens publiek te maken. Om ervoor te zorgen dat de informatie tijdig bij de raad ter controle ligt, is het moment van de informatie-uitvraag van belang. Het is voor de hand liggend aansluiting te zoeken bij de gemeentelijke begrotingscyclus.

Deze cyclus bestrijkt een periode van drie jaar. In het eerste jaar wordt het kader opgesteld. Deze nota (kadernota, perspectiefnota of voorjaarsnota) is niet wettelijk verplicht maar wordt bijna in iedere gemeente vastgesteld. In grove lijnen wordt het beleid van de komende periode vastgesteld. Daarbij moet u rekening houden met de wettelijke taken van de gemeente. De kadernota wordt voor de

zomer opgesteld. Aan de nota wordt een begroting gekoppeld die voor 15 november moet worden vastgesteld. In het tweede jaar (het begrotingsjaar) stelt het college van B&W een of meer bestuursrapportages op. Daarin wordt de voortgang van de uitvoering van de begroting (en daarmee het beleid) weergegeven. In deze bestuursrapportages moet het college verantwoording afleggen over de uitvoering van de wettelijke taken. In het derde jaar moet een programmarekening (jaarrekening en het jaarverslag) opgesteld worden. Deze rekening moet voor 15 juli door de gemeenteraad worden vastgesteld.

Aanbod VNG

- Voor de ongeveer 90 wetten waar specifiek toezicht uit wordt verwijderd, ontwikkelt de VNG met gemeenten, toezichthouder en wetgever een model voor publieke verantwoording. Een uitbreiding van het verantwoordingsmodel van alle in medebewind verkregen taken volgt later.
- We streven ernaar dat via de website www.waarstaatjegemeente.nl de informatie verkregen uit de verantwoording door de raad voor het publiek wordt ontsloten.
- Voor gemeenteambtenaren wordt een instructie ontwikkeld, waarin beschreven staat hoe, waar en wanneer welke informatie beschikbaar dient te zijn voor het college zodat deze er verantwoording over kan afleggen.
- Voor raadsleden zal een vergelijkbare instructie opgesteld worden, maar dan vanuit het oogpunt van het uitoefenen van controle op de verantwoordde prestaties.